

Nr 58.

Ankom till riksdagens kansli den 14 maj 1935 kl. 1 e. m.

Utlåtande, i anledning av väckta motioner angående återbäring i vissa fall av familjepensionsavgifter, erlagda av förutvarande kvinnliga befattningshavare i statens tjänst.

I två till bankoutskottets förberedande handläggning hänvisade likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren under nr 170 av herr *Löfgren* samt den andra inom andra kammaren under nr 126 av fröken *Wellin* och fru *Eklund*, har hemställts, »att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t begära åtgärd till åstadkommande av sådan ändring av gällande bestämmelser, att därigenom rätt beredes kvinnlig tjänsteman, som före pensionsåldern lämnar statens tjänst, att tillgodonjuta så mycket av erlagda familjepensionsavgifter, som enligt av Kungl. Maj:t fastställda försäkringstekniska grunder då utgör deras värde.»

Beträffande motiveringen för yrkandet får utskottet hänvisa till motionen II: 126.

Enligt kungörelsen den 18 juni 1925 angående pensionering av efterlevande barn till kvinnlig befattningshavare i statens tjänst (nr 279) är en var kvinnlig innehavare av ordinarie tjänst med avlöning, som fastställts år 1925 eller senare, skyldig att genom erläggande av avgifter bereda rätt till pension åt efterlevande barn. För ifrågavarande pensionering skola erläggas samma avgifter, som i vederbörande pensionsinrättnings reglemente äro stadgade för manlig innehavare av samma befattning eller befattning i samma lönegrad.

De reglementen, som sålunda skola lända till efterrättelse i fråga om de kvinnliga befattningshavarnas avgiftsplikt, upptaga beträffande de *manliga befattningshavarnas* rättsförhållanden vid förtidsavgång bestämmelser av växlande innebörd. Enligt reglementet för civilstatens änke- och pupillkassa förlorar befattningshavaren i sådant fall sin delaktighet i kassan, men kan efter ansökan utbekomma så mycket av erlagda avgifter, som enligt de för kassan fastställda försäkringstekniska grunder utgör deras värde. Jämlikt reglementet för statens järnvägars änke- och pupillkassa äger befattningshavare under förutsättning att han innehar 45 levnads- och 20 ordinarie tjänstår rätt att kvarstå i kassan, men utträder eljest ur kassan utan vederlag. Vid övergång till annan kassa kan

dock under vissa villkor överföring ske av erlagda avgifter. Enligt bestämmelserna i telegrafverkets änke- och pupillkassa samt för tullstatens enskilda pensionsinrättning äga delägarna kvarstå i kassan, dock kan i fråga om den förstnämnda kassan överföring av erlagda avgifter ske vid delägares övergång till annan kassa. I de tre familjepensionskassorna för tjänstemän vid universiteten i Uppsala och Lund förekommer icke vederlag i någon form i samband med förtidsavgång.

Det framgår sålunda, att allenast för manliga befattningshavare med delaktighet i civilstatens änke- och pupillkassa gäller, att de kunna vid avgång från tjänsten före pensionsåldern återfå värdet av erlagda avgifter. Övriga manliga befattningshavare erhålla däremot vid förtidsavgång icke något dylikt vederlag, men äga i vissa fall kvarstå i pensionskassan.

Några bestämmelser, som i ovanberörda avseenden reglera de *kvinnliga befattningshavarnas* rättsförhållanden vid förtidsavgång, finnas icke meddelade, vare sig i förenämnda kungörelse nr 279/1925 eller eljest.

I anledning av särskilda därom gjorda framställningar har frågan om återbekommande av avgifter, som erlagts av kvinnliga befattningshavare för barnpensionering, vid olika tillfällen varit underställd Kungl. Maj:ts prövning och därvid befunnits icke föranleda till någon Kungl. Maj:ts åtgärd. I anledning av anförda besvär har frågan om återbäring av erlagda barnpensionsavgifter även prövats av regeringsrätten. Sedan en f. d. kvinnlig befattningshavare hos statskontoret gjort framställning om återbekommande av ett belopp motsvarande värdet enligt försäkrings-tekniska grunder av de avgifter, hon erlagt för barnpensionering, fann statskontoret jämlikt beslut den 2 december 1932 sig icke kunna bifalla ansökningen. Klaganden fullföljde sin talan hos regeringsrätten, som i utslag den 31 augusti 1934, enär föreskrift saknades, på grund varav statskontoret ägt bifalla klagandens därstädes gjorda framställning, ej fann skäl göra ändring i statskontorets överklagade beslut.

Utskottet.

Av den lämnade redogörelsen framgår, att bestämmelser för närvarande saknas, varigenom de ordinarie kvinnliga befattningshavarna vid förtidsavgång från statstjänst tillförsäkras vederlag i någon form för de avgifter för barnpension, som de under sin tjänstetid erlagt. Inom större delen av den civila statsförvaltningen äro de kvinnliga befattningshavarna härutinnan sämre ställda än de manliga befattningshavarna vid samma verk, alldeles oavsett det i motionerna berörda förhållandet, att pensionsavgifterna för de kvinnliga tjänstemännen, ehuru av samma storlek som de avgifter de manliga tjänstemännen hava att erlägga för sin familjepensionering, allenast grundlägga pensionsrätt för efterlevande barn. Det torde icke kunna förnekas, att avsaknaden av föreskrifter i nyss angivna hänseende innebär en olägenhet för de kvinnliga befattningshavarna, samt att bristen på överensstämmelse mellan de manliga och de

kvinnliga tjänstemännens villkor i fråga om familjepensioneringen måste te sig såsom otillfredsställande. Beaktas bör emellertid, att grunderna för familjepensionering, icke minst i vad de avse förmåner vid förtidsavgång, för manliga befattningshavare vid olika grenar av statsförvaltningen äro av mycket olikartad innebörd. Enligt utskottets mening är det i hög grad önskvärt, att såvitt möjligt enhetliga bestämmelser i familjepensionsavseende varda fastställda för samtliga i statens tjänst anställda befattningshavare. Utskottet vill erinra, att 1930 års pensions-sakkunniga i sitt den 20 juli 1934 avgivna betänkande rörande familjepensionering för tjänstemän vid den civila statsförvaltningen och för arbetare i statens tjänst (statens off. utr. 1934: 29) framlagt förslag till lösning av familjepensionsfrågan för såväl manliga som kvinnliga befattningshavare efter enhetliga principer. Vad beträffar den i motionerna berörda frågan, hava de sakkunniga förordat, att befattningshavare, som lämna sin statstjänst i förtid, skall få bibehållas vid pensionsrätt för sina efterlevande. Då de sakkunnigas förslag för närvarande är föremål för Kungl. Maj:ts övervägande, saknas enligt utskottets mening anledning att, på sätt i motionerna påyrkats, riksdagen skulle i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om vidtagande av åtgärder för möjliggörande för kvinnliga befattningshavare att återbekomma erlagda familjepensionsavgifter. Utskottet finner sig alltså böra avstyrka bifall till de föreliggande motionerna I: 170 och II: 126.

Utskottet hemställer,

att förevarande motioner I: 170 och II: 126 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 14 maj 1935.

På bankoutskottets vägnar:

HARALD ÅKERBERG.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar Åkerberg, Lindgren, Lindley, Johansson i Friggeråker*, Ehrnberg*, Berling, Bjurström* och Swartling; samt

från andra kammaren: herrar Leffler*, Bäcklund*, Lovén, Paulsen, Hammarlund, Hilding, Gustavson i Västerås* och Westerdahl.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.